

Telegraful

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1858 de Mitropolitul Andrei Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Str. Șaguna 8

Sibiu

Abonamentul:
Un an 600 Lei. — Șase luni 300 Lei. — Trei luni
150 Lei. — Pentru străinătate un an 1000 Lei. —
Pentru America 8 Dolari

Articole și corespondențe
se adresează Redacției Telegraful Român, Sibiu,
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se
refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor
un șir pețit 10 Lei pentru o dată, dacă se publică
de mai multe ori se dă rabatul convenit.

Abonamentele și inserțiunile
se adresează Administrației ziarului Telegraful
Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Poziția dlui Lucian Blaga față de creștinism și ortodoxie

IV

Definiția Religiei (1)

Cum ajunge dl Lucian Blaga să respingă Revelațiunea creștină și dumnezeirea lui Iisus Hristos? Întrebând pe profeți, pe autorii cântărilor Sf. Scripturi, pe apostoli și pe toți creștinii? Când cercetezi ființa unei religii trebuie să întrebi pe aderenții ei, ce este ea pentru ei. Creștinismul este o realitate istorică. Pentru a afla ce este el trebuie să întrebi istoria și societatea celor ce îl mărturisesc. Nu se poate deduce dintr'un principiu mintal, subiectiv, ființa unei realități istorice.

Se poate întemeia pe o minciună credința atâtor martiri și a atâtor veacuri de supremă ascensiune morală și culturală a omenirii? De ce părerea Dsale ar fi mai dreaptă decât intuiția miliardelor de oameni, cari n'au fost toți inferiori ca gândire dlui Blaga?

Dl Lucian Blaga nu s'a apropiat de realitatea istorică și socială fără prejudecăți, pentru a asculta ceea ce spune ea și apoi a-și stabili o judecată asupra creștinismului, ci a venit cu prejudecata stilului și a ideii că nu există Revelație divină, ci totul e produs subiectiv, și a ciuntit realitatea ca să intre în cadrul strâmt al ideii Dsale preconcepate.

Dsa a dat religiei o definiție construită subiectiv, care nu cuprinde toate elementele specifice ale religiei și cu deosebire pe acelea ale creștinismului. O definiție a religiei trebuie să fie astfel înșușită, încât să poată încăpea în ea toată varietatea religiei, prin urmare și creștinismul. Obiectivitatea științifică nu admite să se ia la construirea unei definiții numai religia preferată și toate celelalte să fie răstălmăcite prin prisma aceleia.

Dacă trebuie acordată, la stabilirea unei definiții, o atenție deosebită vreunei religii, desigur că aceasta trebuie să fie religia în care elementele cari o constituiesc apar mai clare, mai puțin tocite și degenerare și nu invers, așa precum când voești să dai definiția omului nu vei lua de model un surd, sau un debil mintal, sau dacă te preocupă definiția unui pom, nu vei lua de model pomul sterp. Greșala aceasta a comis-o dl Lucian Blaga, după pilda atâtor antecesorii adversari ai religiei, acordând nu creștinismului atenția principală, ci unor elemente de suprafață ale hinduismului sau budismului. Dsa a umblat după curiozități în religie, după ceea ce este neesențial, nu după ceea ce este permanent și esențial. Marele apologet Vasile Găină spune: »E un metod foarte natural, dacă având a deter-

mina ființa adevărată a unui lucru, îl privim din partea cea mai favorabilă din care ni se prezintă. Aceasta trebuie să o avem în vedere și la determinarea ființei religiunii. Spre a o cunoaște pe aceasta, trebuie să considerăm și să analizăm mai de aproape acea religiune care ni se prezintă între toate religiunile ce-au existat și există ca unica religiune adevărată, adică religiunea creștină» (Universality, ființa și originea religiunii, Cernăuți 1899, pg. 52).

Desigur, dl Lucian Blaga a căutat să scape de această necesitate metodologică, prin afirmarea că toate religiile au aceeași valoare și același nivel. Afirmarea este însă o simplă bravură a realității evidente. Fetișismul triburilor africane, sau chiar politeismul greco-roman cu acei zei plini de pasiuni meschine, nu pot fi puse pe aceeași treaptă cu creștinismul decât de cineva care ține să se încăpățineze într-o afirmație contrară tuturor evidențelor. (De altfel tot domeniul realității ne arată că lucrurile de același fel — cuprinse într-o specie sau noțiune — nu sunt egale sub raportul calitativ).

După aceste considerații metodologice, vom purcede la o examinare a definiției religiei pe care a dat-o dl Lucian Blaga, arătând insuficiențele ei și elementele esențiale pe cari Dsa le-a lăsat afară, deoarece nu intrau în schema preconcepută de Dsa. Vom arăta apoi cum toate elementele esențiale ale religiei apar în modul cel mai clar în creștinism și cum prin urmare celelalte religii sunt într-o privință forme degenerare ale unei religii primordiale mai apropiată de creștinism, iar în altă privință expresii nedepășite ale religiei adevărate spre care tind fără să-și dea seama și care s'a realizat prin creștinism.

Religia, după dl Lucian Blaga, exprimă strădania subiectivă de »autototalizare și autodepășire a ființei umane în corelație ideală cu ultimele elemente sau coordonate ale misterului existențial în general, pe cari omul și le revelează sau și le socotește revelate» (Religie și Spirit, pg. 178).

Între religie și metafizică dl Lucian Blaga nu găsește altă deosebire decât că în cadrul celei dintâi omul tinde cu toată ființa spre ultimele coordonate ale existenței, iar în cadrul ultimei numai prin cunoaștere. »Ființa umană simte o înclinare sau necesitatea de-a participa, într'un fel sau altul, cu toate facultățile și aptitudinile sale la ordinea dată odată cu revelarea ultimelor elemente sau coordonate ale miste-

rii existenței... Metafizica participă preponderent sau exclusiv pe calea »cunoașterii« la ordinea, pe care omul și-o revelează. Prin religie ființa umană se autototalizează în fața ordinei ce și-o revelează, adică ființa umană participă la ordinea în chestiune cu cunoașterea, cu efectele, cu voința, cu presimțirea etc.» (Op. c. 181).

Prin urmare dl Lucian Blaga nu vede între religie și metafizică decât o deosebire de ordin extensiv. Religia este o metafizică la care se asociază și celelalte facultăți ale spiritului uman. Și în metafizică și în religie este vorba de o »revelare« produsă de om, prin urmare sub acest raport dl Lucian Blaga nu vede nici o deosebire între metafizică și religie. Ba mai mult, întrucât participarea întregii ființe umane, ca element caracteristic al religiei, se produce în favorul unei ordini dată mai întâi prin cunoașterea autorevelatorie, religia are ca centru, după dl Lucian Blaga, tot metafizica. Religia este prin urmare, cum am spus, o metafizică la care se asociază și celelalte părți ale ființei umane.

Ar ajunge să arătăm insuficiența patentă a acestei teorii prin simpla întrebare: de ce nu poate participa omul la orice metafizică cu toate facultățile și părțile naturii sale? Dece se alungă sistemele filosofice unul după altul fără ca să trezească participarea totală a unor cercuri mai mari din omenire, cu toată propaganda sgomotoasă ce au grije arhitecturii lor să o însuflețească și dirijeze? De ce nu participă nici chiar constructorii lor cu toată ființa la sistemul ce l-au construit? Dacă așa ar fi cazul, am avea atâtea religii câte metafizici s'au construit sau se vor construi.

În fond ce înseamnă aceea că în metafizică omul participă »la ordinea ce și o revelează« numai prin cunoaștere? Nimic altceva decât că omul nu se simte revendicat de acea ordine, pentru că nu e convins despre realitatea ei sau pentru că nu are puterea de a-l revendica. Conștiința filosofului constructor de sistem sau a aderenților la sistemul lui, nu are convingerea că realitatea ultimă este așa cum o imaginează el, sau că acea realitate are calitatea de-a revendica pe om.

Față de metafizică omul, chiar cel ce a construit-o, rămâne într-o conștiință că totul e un joc al spiritului propriu. Cel mult e posibil ca realitatea să fie așa, dar o siguranță nu are. Dacă totuși ar avea o siguranță că realitatea ultimă e așa cum judecă el, și cu toate acestea nu se simte revendicat de ea, cauza n'ar putea sta decât în faptul că nu o concepe ca având calitatea sau puterea să revindică pe om.

Din metafizică lipsesc prin urmare două elemente, pe cari religia, spre deosebire de ea, le are: 1) certitudinea realității ultime în felul în care e concepută și 2) calitatea ace-

stei realități de-a revendica pe om, adică o anumită însușire care o ridică din indiferență sau din automatism și uniformitate, prin urmare o anumită capacitate de-a se comporta dela caz la caz după cum se poartă și omul; dar aceasta nu-i altceva decât un anumit caracter personal al realității ultime. Fără aceste două elemente proprii, nu se găsește religie și nu se poate explica de ce omul participă total la o anumită ordine în cadrul religiei, iar în cadrul metafizicei nu.

Felul în care se combină cele două lipsuri în metafizică variază. Uneori certitudinea despre realitatea imaginată de om prin metafizică poate fi destul de mare. Dacă totuși nu se compoartă omul totalitar față de ea, e din pricină că nu și-o imaginează ca având un anumit caracter personal (libertate și conștiință), ci ca pe o lege automată sau ca pe o materie oarbă etc., față de care zadarnic încearcă să se compoarte altfel. El gândește că oricum s'ar comporta, tot acolo iese. Altori filosoful poate să ajungă în metafizica sa la ideea unei realități oarecum personale, dar atunci lipsește certitudinea despre existența ei. Însă de cele mai multe ori metafizica se înfățișează cu ambele lipsuri.

Ea fiind un joc al spiritului, omul nu se comportă în cadrul ei cu seriozitatea absolută și cu conștiința că de această comportare atârână destinul lui, cum e cazul în cadrul religiei.

a) În ce privește primul element caracteristic al religiei și anume: certitudinea omului religios, ea însemnează credința lui în realitatea ultimă și în felul ei de-a fi așa cum o cunoaște. Nu există religie fără de credință. Dl Lucian Blaga a înlăturat din definiția religiei tocmai acest element caracteristic al ei. Dsa s'a gândit că în felul acesta va putea înșela lumea să admită că dânsul nu subminează religia, susținând irealitatea obiectului ei de credință și înlăturând astfel însăși credința, căci religia nu constă în credință, ci în comportarea totală a omului față de o idee a sa. Neglijarea și înlăturarea totală a credinței din definiția religiei construită de dl Blaga se vede de pildă din felul cum explică Dsa termenul de »corelație ideală«: »Ce vrea să însemne această expresie, în »corelație ideală«?... Procesul de autototalizare sau de auto-depășire a ființei umane... se determină așa cum o idee e în stare să determine ființa umană și cum ființa umană cu structurile ei e în stare să determine conținutul și forma unei idei«. Dl Lucian Blaga nu face de fapt decât să dea o haină de lăcuș înșelător celei mai josnice teorii despre religie, și anume celei a lui Feuerbach, după care religia e o manifestare a egoismului omului și a fanteziei sale. Prin egoism omul vrea să scape de scăderile proprii, iar prin fantezie își fixează o

ținută ideală de ajuns. De obicei în religie omul »idealizează propria sa ființă«. Întâi crează un chip de Dumnezeu, după cum îl doarește inima sa și apoi după modelează ființa după acel chip. »El împinge, spune V. Găină op. c. 107, redând ideea lui Feuerbach, mai întâi ființa sa dela sine și după ce a idealizat-o o primește apoi iarăși în inima sa. Așa e divinitatea după Feuerbach, eul obiectivat al omului, dar nu așa cum este, ci cum ar dori să fie.« »Religiunea e deci, după Feuerbach, un raport al omului către sine însuși«. A se compara acestea cu expresiile dlui Lucian Blaga: »Datorită corelației acesteia se face că toate plăsmuirile mitice sau metafizice induse în orice religie răspund mai mult sau mai puțin unor dorinți fătuse sau subconștiente ale ființei umane. În orice religie omul își făurește un mit sau o metafizică oarecare după chipul și asemănarea sa, dar și acest mit sau această metafizică ce se cuprinde în orice religie, tinde să modeleze omul după chipul și asemănarea sa« (pg. 183). »Corelația ideală« a dlui Lucian Blaga nu e, în termeni mai clari, decât raportul omului cu ideile sale proprii.

La dl Lucian Blaga teoria lui Feuerbach se află împletită cu cea a pozitivistului Spencer, precum de altfel între ele se și află o strânsă legătură. Spencer, ca și Auguste Comte, consideră religia un produs al fantaziei, un mit. Dar pe când pozitivismul consecvent al lui Comte, declară că în acest mit nu este nici un adevăr și prin urmare religia trebuie înălăturată (»Alle Religion ist aus dem Mythos erzeugt und muss mit dem Mythos zugrunde gehen«, interpretează H. Scholz concepția pozitivistă, Religionsphilosophie, Berlin, pg. 42), Spencer afirmă că religia ca mit traduce impropriu un adevăr și anume ideea unui Absolut care există. În orice caz, religia e un produs omenesc și după Spencer și între ea și metafizică este identitate esențială, prin urmare nici el nu vede credința ca element distinctiv al religiei.

Punctul de vedere al dlui Blaga asupra religiei nu e decât o combinație din Feuerbach-Spencer.

Față de astfel de religie văduvită de credință, să ni se dea voie să ne manifestăm stupefacția și durerea când vedem cum unii ucenici de a-dlui Lucian Blaga, cari au încă examene de dat, admiră mai cu voia, mai fără voia, în recenzii, strecurate misterios la diferite reviste, atitudinea »favorabilă, »generoasă« a dlui Blaga, față de religie, de care Dsa, în termeni la aparență frumoși, spune că este o necesitate a firii omenesti, numai cât omul trebuie să știe că nu există nimic din ceea ce crede, căci toată credința lui se bazează pe o iluzie, însă aceasta n'are importanță și prin urmare religia nu e periclitată de sălășuirea unei astfel de conștiințe în oameni, deoarece religia poate exista și fără credință, ca un raport al omului față de ideile sale proprii, exact ca în metafizică. (Ce frumos a vorbit și Renau despre Iisus, numai că i-a negat dumnezeirea, înălăturând suportul creștinismului). Dl Blaga procedează cu religia ca unul care sugrumă pe cineva spunându-i cuvinte de mângâiere.

(Despre teoria lui Feuerbach privitoare la religie zice filosoful H. Scholz: »Această concepție despre religie a avut o extraordinară influență și are încă până azi. Feuerbach a devenit prin ea oarecum »filosoful religios« prin excelență al socialismului, în sensul în care Heine a devenit prin ale sale »Wintermärchen« »poetul« socialismului. Influența lui Feuerbach asupra filosofiei religioase la socialiști se poate studia mai bine la Fr. Engels care a scris și o carte instructivă asupra lui »Ludwig Feuerbach și sfârșitul filosofiei germane

idealiste«. Și Scholz citează din Engels cuvinte cari exprimă opinia că zeii sunt numai reflexul omului.

De exemplu: »Auf einer noch weiteren Entwicklungsstufe werden sämtliche natürliche und gesellschaftliche Attribute der vielen Götter auf Einen allmächtigen Gott übertragen, der selbst wieder nur der Reflex des abstrakten Menschen ist. So entstand der Monotheismus«. H. Scholz, Religionsphilosophie, Berlin, pg. 65-66).

Iată prin urmare marea contradicție a dlui Lucian Blaga: pe de o parte afirmă că religia este o latură esențială a culturii umane și spiritul care nu o creează nu trăiește în plenitudinea puterilor sale creatoare, iar pe de alta, ținând să convingă pe oameni că lucrurile în cari cred sunt simple idei subiective, așadar iluzii, caută să înlăture orice posibilitate de existență a religiei, prin urmare a unei funcțiuni esențiale a spiritului uman. (Religia de care vorbește dl Lucian Blaga nu mai e religie. În sistemul Dsale nu este loc pentru religie. Ceea ce am desprins în articolul nostru »Religie și Stil« ca elan mai adânc decât stilul, nu e religie, ci metafizică. Dl Lucian Blaga numește în chip greșit acel elan religie și noi am evidențiat natura lui mai adâncă decât a stilului numai pentru a arăta o altă contradicție a dlui Blaga, care face pe de altă parte religia subordonată stilului). În această gravă contradicție a căzut dl Blaga, din pricina definiției greșite ce-a dat-o religiei, în tendința de-a smulge din ea credința și de-a o identifica cu metafizică.

Am văzut că din cauza acestei definiții dl Lucian Blaga n'a putut explica de ce nu însoțește omul orice metafizică, prin care »își revelează« o anumită ordine, cu toate facultățile ființei sale.

Dl Lucian Blaga ar vrea poate să includă credința în rândul și pe planul acelor »felurite facultăți și atitudini«, cari, după ce omul și-a construit o metafizică, vin să-i adere. Însă prin aceasta n'a dat răspuns la întrebarea de ce nu poate omul participa cu toate facultățile, prin urmare și cu credința, la orice metafizică? Din aceasta se vede că credința nu e o simplă »facultate sau atitudine« în rând cu celelalte »facultăți«, cari vin să aprobe o metafizică, ci este ceva mai profund decât toate, este ceva ce dă și »cunoașterii« certitudine și silește pe tot omul să participe la acea ordine.

Dl Lucian Blaga a rămas la suprafață în definiția ce o dă religiei.

Dsa a văzut că omul participă în cadrul ei cu toate facultățile sale la o anumită ordine luată la cunoștință, însă n'a căutat să explice cum se face că omul participă la o anumită »metafizică«, iar la metafizică propriu zisă nu participă. Căuza mai profundă este credința, care deși e vădită în toate religiile, dl Lucian Blaga a trecut-o cu vederea pentru a putea lovi în voie în acest element de bază al religiei.

S'ar cuveni acum să arătăm cum în toate religiile este prezentă certitudinea credinței. Pentru cine cunoaște însă din experiență proprie, din manifestările semenilor și dintr-o cât de sumară informație despre religiile omenirii, ce este viața religioasă, apare ca un lucru aproape de prisos să se mai aducă astfel de dovezi.

Nu discutăm aci cum concep diferitele religii realitatea divină de care aderenții au o comportare stabilită. Că o concep în legătură strânsă cu natura, sau ca multiplicitate de zei, sau ca o Nirvana indeterminată, sau ca un Dumnezeu unic, fapt e că toate grupările de aderenți cred nelimitat că religia lor nu-i înșală și realitatea divină există și este așa cum li se propovăduiește.

Vom vedea mai departe, când vom privi al doilea element caracteristic al religiei, cum totdeauna la bază stă convingerea despre un oarecare caracter personal al realității sau realităților ultime și numai anumite speculații filosofice ce răsar pe marginea religiilor ajung uneori și la evaporarea acestui caracter al divinității. Asemenea sisteme filosofice s'au produs în special la Inzi și dl Lucian Blaga și-a formulat definiția religiei aproape numai pe baza acestor speculații filosofice hinduse, cari nu au cu religia altceva comun decât că și-au avut în ea punctul de plecare. (Dr. A. Jeremias, Allgemeine Religions-Geschichte, München 1924, își întitulează capitolul despre Upanișade și Brahmanism, de cari dl Lucian Blaga a făcut atâta caz: Die Laienphilosophie und die brahmanische Opfermystik, pg. 147; iar în text zice: »Aceste speculații indice au pornit pe de o parte din cercuri laice în opoziție cu religia mitică a poporului și cu tehnica vedică a jertfei, pe de alta din cercurile preoțești ale brahmanilor, cari încercau să împacă filosofia cu vechea practică preoțească printr'o mistică a jertfei. Filosofia laică e cuprinsă în Upanișade și în Aranyakas. Upanișadele au în diferitele lor grupe o tendință comună spre monismul idealist, care adună lumea, pe Dumnezeu și sufletul într'o unitate: lumea e Brahman, (puterea originară divină), iar Brahman e Atman (intimitatea eului ridicat peste timp și spațiu, multiplicitate și dezvoltare«), pg. 149. Curios este de altfel că dl Lucian Blaga a restituit opera cea mai monumentală și mai scrupulos științifică despre istoria religiilor — Lehrbuch der Religionsgeschichte, de Chantepie de la Saussaye — netăiată, bibliotecii Academiei teologice, dela care o împrumutase când lucra la cartea »Religie și Spirit«, tocmai la capitolul despre religia hindusă și chineză, pe cari își bazează în special definiția ciudată a religiei. Ar fi putut vedea din această operă cum la acele popoare filosofia religioasă a unor cercuri intelectuale sau preoțești avea paralel cu ea, ca bază a ei și mai veche ca ea, religia poporului în zei concepuți oarecum ca persoane. Din acea operă, ca și din oricare alta serioasă, Dsa ar fi aflat și despre budism că atunci când a devenit religie pentru mulțimi a fost o credință în zei, ce aveau în frunte pe Buda însuși. Ideea de Nirvana însăși, în care Buda și cercul restrâns al aderenților vedea realitatea și ființa supremă, nu e ceva care s'a putut fi identificată cu nemica. V. Găină spune: »Învățătura despre Nirvana a fost prea misterioasă spre a putea fi pricepută, prea subtilă, spre a putea fi exprimată în termenii existenței și ai neexistenței«, Budism și Creștinism, pg. 78. Iar Dr. St. Konov în monumentală operă amintită, vol. II, spune la pg. 114: »Întrebarea dacă Nirvana este o realitate pozitivă sau Nimicul absolut sau dacă Tathagata — desăvârșitul — trăiește dincolo de moarte, o respinge Buda continuu, ca și întrebarea dacă lumea este eternă sau temporală. Asemenea întrebări nu trebuiesc puse. Dacă s'ar răspunde că Nirvana este o existență veșnică, aceasta ar duce la cramponarea de existență; dacă s'ar răspunde că totul sfârșește cu moartea, s'ar cădea într'o greșală primejdioasă«. »Orice răspuns ar duce la perturbări«. Buda repetă mereu că »sunt multe pe cari el le știe, dar nu le-a propovăduit, pentru că nu ajută la mântuire«. Budismul însă ca religie următoare lui Buda, a umplut necunoscutul Nirvaniei cu o fericire pozitivă, ca dovadă că nu poate exista o religie fără zei și fără un scop pozitiv. Dl Lucian Blaga identificând Nirvana cu »golul«, a dat o interpretare simplistă și grăbită doctrinei lui Buda, pentru a putea

deduce că de religie nu ține numai decât credința în ceva pozitiv. E o influență a romantismului de stradă în felul cum privește Dsa hinduismul și budismul).

Religia are ca element caracteristic al ei credința tare și neclintită în adevărul celor ce le susține.

Dl Lucian Blaga ar putea spune: pe mine nu mă interesează faptul că oamenii religioși cred cu toții în anumite realități ultime, ci ce este adevărat din ceea ce cred ei. Dar prin aceasta Dsa comite o gravă confuzie a obiectelor de cercetare. În analizele cu ce-a săvârșit Dsa, cineva ar putea defini omul numai ca spirit sau numai ca materie, spunând că el este convins că partea cealaltă din om e produsul aceleia pe care o admite el.

Când se stabilește definiția unui lucru, trebuie să se dea într'o descripție concisă toate aspectele caracteristice sub cari se prezintă el și fără de cari nu se poate prezenta. Altceva este apoi interpretarea care se dă lucrului, și care își poate eventual permite să afirme că un aspect derivă din altul.

Cu alte cuvinte altceva este definiția religiei și altceva este problema adevărului ei. Definiția religiei trebuie să cuprindă tot ce o caracterizează ca fenomen, ca realitate psihologică, istorică și socială.

Dl Lucian Blaga a purces la definiția religiei cu o prejudecată negativă despre adevărul ei și nu a mai putut da o definiție obiectivă.

Definiția religiei trebuie să cuprindă toate acele elemente fără de cari nu se întâlnește și nu e posibil să se întâlnească religia ca fenomen specific în viața omenescă, adică toate acele condiții cari sunt necesare pentru constituirea și persistența ei. Filosoful Heinrich Scholz, care nu e teolog, spune: »Ca elemente fundamentale ale religiei pot fi principial recunoscute numai acelea cari se dovedesc drept condiții necesare și suficiente pentru existența ei; căci întrebarea despre ființa religiei coincide, în sensul ei strict, cu întrebarea despre acele condiții ale existenței ei, cari sunt pentru aceasta deopotrivă necesare și suficiente« (Religionsphilosophie, Berlin, 1922, p. 31).

Un asemenea element absolut necesar pentru existența religiei este credința aderenților în realitățile propovăduite de ea.

Dl Lucian Blaga trebuia să includă credința în definiția Dsale. Ar fi putut arăta astfel adevărata deosebire între religie și metafizică (sau artă) și ar fi putut explica angajarea omului întreg prin ea.

Dar atunci ar fi trebuit să admită că Dsa, susținând irealitatea celor crezute și lovind astfel în inima credinței, e un adversar al religiei și aceasta nu era pentru Dsa deocamdată oportun. Pe de altă parte, recunoscând credința ca element constitutiv al religiei, ar fi trebuit să meargă într'o direcție în care nu voia. De pildă ar fi trebuit să pună întrebarea: cum se face că în religie omul crede în realitățile cari i s'au făcut cunoscute, iar în metafizică și artă nu? Iar această întrebare deschidea zări spre caracterul obiectiv al realităților religioase și toată filosofia Dsale subiectivistă s'ar fi dat peste cap.

În articolele viitoare, după ce vom evidenția și celelalte elemente caracteristice ale religiei, vom trece la problema adevărului ei și a creștinismului.

D. STĂNILOAE

C. preoți să stea în fruntea mișcării

Oastea Domnului

Semne luminoase

Semne luminoase este numele, sub care vor apare de aici încolo, în răstimpuri, diferite însemnări despre oameni, fapte și idei în legătură cu viața culturală și bisericească dela noi și din alte părți. Este o rubrică în care va vibra mai ales conștiința apologetică creștină și ortodoxă.

* * *

Problema existenței, este studiul pe care l-a publicat dl I. Petrovici în Nr. 3, 1942 din „Revista Fundațiilor Regale” din București. După ce arată diferitele încercări ce s-au făcut din partea filosofilor de a rezolva filosoficește problema — fie derivând existența din formele logice ale minții, fie reducând-o la principiul contradicției, fie volatilizând-o până la un quasi nimic, sau postulând puntea metafizică a unui echivoc „posibil” care să mijlocească trecerea dela nimic la real: explicații care toate au eșuat — dl I. Petrovici, conchide magistral, în cea mai perfectă consonanță cu adevărurile eterne ale Religiei, afirmând următoarele: „In imposibilitatea de a se rezolva enigma existenței, prin desființarea ei, care nu poate fi niciodată efectuată, oricât am pulveriza-o, ori subtiliza-o, nu rămâne la îndemână decât vechia soluție dată instructiv de înțelepciunea generațiilor: imaginarea unui fundament supranatural, din care ar isori universul, cu sorii și creaturile sale, o bază transcendentă, care n'ar mai avea un caracter contingent, în stare să perpetueze enigma, ce ar conține în ea însăși, rațiunea ei de a fi. Acest fundament suprasensibil, este ceea ce oamenii au denumit popular Dumnezeu, și trebuie să mărturisim că până astăzi toate sforțările filosofilor n'au reușit să găsească o explicație mai bună pentru tulburătoarea problemă a existenței”.

* * *

Reflexiuni gnoseologice. În pragul Teodiceei, se cheamă admirabilul studiu publicat de dl Eugen Speranția, profesor universitar, în numărul recent din „Luceafărul”. (Nr. 6, Iunie 1942) Ocupându-se de problema „știutului”, în care distinge două grupe mari „știutul aflat” și „știutul crezut”, dă o foarte îndreptățită considerare credinței. Poziția adoptată este în deplină armonie cu concepția creștină. Contrar tendințelor de imanentizare a Religiei, pe care o observăm la dl Blaga de pildă, dl E. Speranția afirmă caracterul ei transcendent. „Toate credințele sunt de natură religioasă, zice d-sa, toate cuprind o adiere de religiozitate, religiozitatea fiind în ultimă analiză: supunerea docilă, înclinarea ființei noastre spirituale în fața unui principiu care, depășindu-ne deplin și puterea și înțelegerea, este acceptat ca trebuind să ne cărmuiască acțiunea și să ne

domnească viața”. „Principiul în care se săvârșește culminația în această ierarhie a credințelor, este ideea de Dumnezeu”.

Dar credința nu se confundă cu un simplu act de gândire aplicat unei noțiuni reci. „Pe Dumnezeu nu-l gândești și nu-l înțelegi decât scufundându-te în credința pe care i-o adresezi. De aceea, pentru teoreticianul care-l gândește, Dumnezeu, ca noțiune filosofică, poate comporta discuțiuni și speculații, privitoare la existența lui, pe când dimpotrivă, pentru credincios el este un dat imediat, cum e culoarea pentru ochiul care vede și pentru care problema existenței nici nu se mai pune. Cel ce crede, îl vede pe Dumnezeu și n'are de ce să caute probe despre el”. Studiul termină cu următoarea propoziție: „Alirmarea lui Dumnezeu este deci condiția unei maxime realizări a spiritului omenesc”.

Nu aveți impresia că vorbește un teolog? De altfel asupra „siluetei creștine” a dlui E. Speranția vom reveni.

Empiricus

Sărbătorirea P. S. S. Episcopului Nicolae Colan

Cu prilejul alegerii ca membru activ al Academiei Române a P. S. S. Episcopului Nicolae Colan, societatea românească din capitala Ardealului a ținut să prezinte felicitări înaltului ierarh. Un număr însemnat de intelectuali români, în frunte cu dl prof. Emil Hațieganu, reprezentanții Bisericii române-ortodoxe, delegația Societății Femeilor Ortodoxe Române, corul Catedralei ortodoxe și un grup de tineri teologi, studenți și elevi, s'au înfățișat Duminecă înainte de masă la reședința Episcopului care a primit felicitările în marea sală de recepție.

Păr. consilier eparhial Vasile Sava, în cuvinte simfite a tălmăcit urările de bine ale Bisericii ortodoxe ardeleni, dl prof. Emil Hațieganu într-o înflăcărată cuvântare a exprimat recunoștința obștei românești față de activitatea neobosită a P. S. S. Episcopului Nicolae Colan, felicitându-l călduros pentru alegerea sa ca membru activ al Academiei Române. În numele Societății Femeilor Ortodoxe Române a vorbit dna prezidentă Barițiu, iar omagiul tineretului a fost prezentat în numele societății studenților Academiei teologice „Credința Ortodoxă”, de teologul Oprea.

Tuturor le-a răspuns mulțumind P. S. S. Episcopul Nicolae, care vădit emoționat de manifestația de dragoste și recunoștință, a ținut să sublinieze că consideră distincția, ce i s'a adus, ca o cinste a Bisericii în slujba căreia a muncit

și până acum și va munci și de aci înainte.

Solemnitatea la care și-a dat aportul și corul Catedralei, de sub conducerea păr. consilier Laurențiu Curea, prin câteva cântece, frumos executate, a fost

Incheierea anului școlar la Academia teologică „Andreiană” în Sibiu

Duminecă 14 I. c., după sf. Liturghie, s'a desfășurat serbarea de sfârșit de an la Academia teologică „Andreiană”. Praznicul a fost cinstit cu prezența I. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului, a P. Sf. Episcop Vasile al Maramurășului și a altor distinse persoane din localitate. S'a remarcat îndeosebi prezența dlui Gen. I. Pleniceanu, comand. corp. VII Teritorial, a dlui Dr. Iuliu Hațieganu, rectorul Universității din Sibiu și a domnilor profesori univ. Onisifor Ghibu, Procopovici, Goia, Gh. Popovici, Eugeniu Speranția, T. Popovici, dl Ștefan Meșeu dir. Arhivelor statului cu dna Sofia Șt. Meșeu preș. soc. ort. a Femeilor române.

La intrarea în Aulă, I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, însoțit de Consilierii mitropolitani și arhiepiscopiești, a fost întâmpinat de Corul studenților teologi, dirijat de Păr. Prof. Gh. Șoima, cu imnul arhieresc „Pre Stăpânul”...

După o cântare religioasă executată de Cor, a luat cuvântul Păr. Rector Dr. D. Stăniloae. P. C. Sa a arătat străduințele desfășurate de Corpul profesoral pentru a înzestra pe viitorii preoți cu cultura și zelul de care au trebuință pentru îndeplinirea cu spor a misiunii lor de mai târziu. Adresându-se studenților teologi — și mai cu osebire acelor care părăsesc această instituție de învățătură și educație ortodoxă română — P. C. Sa a stăruit asupra temeiurilor credinței noastre în dumnezeirea Mântuitorului. Tendinții manifestate în anumite cercuri, de unii gânditori de-ai noștri, de-a substituii acestei certitudini concepția vapoasă despre mitul lui Hristos, i-a făcut o dreaptă critică.

P. C. Sa a adus apoi mulțumiri domnului ministru Ion Petrovici, zelosului său colaborator dl Prof. Aurel Popa, Secretarul general al Cultelor și Artelor, și mai cu osebire I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, cari i-au înlesnit școalei noastre dreptul de-a acorda diplome de Licență în Teologie.

Corul a cântat „Ridică-te acum”... după care a luat cuvântul I. P. Sf. Mitropolit Nicolae.

o caldă și spontană manifestație de dragoste și recunoștință a poporului românesc din Ardeal, în semn de mulțumire pentru acela care îi îndrumă pașii pe cărările adevărului și ale izbăvirii.

(Tribuna Ardealului, din 9 Iunie 1942).

Ascultat cu multă atențiune, înaltul Ierarh a arătat că poporul nostru a știut totdeauna în ce crede și că aceeași credință în Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos i-a dat vigoarea trebuincioasă pentru a înfrânge vitregiile istoriei. Din războiul actual a spus I. P. Sf. Sa, e absolut sigur că vor ieși biruitoare popoarele care își vor păstra și zori până la urmă puterea sufletească.

I. P. Sf. Sa și-a exprimat deplina satisfacție pentru ostenele tot mai devotate ale Corpului profesoral și pentru sporul dovedit de studenții teologi atât la carte cât și ca purtare, și-a împărtășit tuturor arhieriești binecuvântări.

Cu acest prilej, asistența a primit frumosul și bogatul Anuar pe 1941-42 al Academiei teologice „Andreiană”, la care colaborează Păr. Rector Dr. D. Stăniloae, Profesorii Dr. Nicolae Neaga și Dr. Grigorie T. Marcu și studentul absolvent Ioan I. Giurgi.

La aniversarea zilei de naștere. Conducătorul statului român, dl Mareșal Antonescu, din prilejul aniversării sale, — care, în împrejurările grele ale neamului, n'a voit să fie sărbătorită în mod deosebit, — a primit numeroase telegrame de felicitări din străinătate și din întreg cuprinsul țării, cu urări călduroase pentru tericirea personală a Conducătorului statului și a României.

— În același timp, și din același motiv al aniversării zilei de naștere, a fost sărbătorit în 15 I. c., de prof. Ion Petrovici, ministrul culturii naționale și al cultelor. Un grup de colegi dela Academia Română și dela universitate, aducând doriri de bine sărbătoritului, au subliniat la această festivitate contribuția dată de dl prof. I. Petrovici la îmbogățirea culturii autohtone în spiritul național și creștin al poporului nostru.

Citiți, sprijiniți și răspândiți ziarul
Telegraful Român

FOIȘOARA

Corpul retoric al Predicei de pe Munte

Căutând dovezile tehnice și istorice despre valoarea retorică a Predicei de pe munte, ajungem în toate direcțiile la același rezultat: Cuvântul Mântuitorului este o revelație divină.

Să ascultăm mai întâi dovezile tehnice. Retică pretinde ca discursul să trateze un subiect unitar, amplificându-l și luminându-l din toate punctele de vedere după un plan bine întocmit. Corpul retoric al cuvântării este însăși tratarea subiectului unic. Executarea se face prin împărțirea în diviziuni cu puncte sau subdiviziuni potrivite spre a lămurii toate părțile chestiunii, ca ramurile crescute în mod firesc din triumful ideii principale.

După enunțarea subiectului și a diviziunii oratorului începe corpul cuvântării cu o scurtă introducere cu o frază pregătitoare, aducând subdiviziunile, punctele. Corpul discursului fiind partea cea mai importantă cuprinde de regulă trei sferturi din vorbirea întreagă. Toate

celelalte părți (introducerea, tranziția expunerea subiectului pateticul, perorația și încheierea, împreună dau un sfert din total.

Apoi în desfășurarea cuvântului, corpul retoric se ramifică prin diviziuni amplificate prin puncte (subdiviziuni) a căror ordine și număr stau la dispoziția vorbitorului după împrejurări spre a lumina subiectul din toate laturile, pregătind o concluzie.

Iar pentru ca ideile să curgă ca apa, se va face o tranziție naturală, o punte de trecere dela o subdiviziune la alta, dela o diviziune la cea următoare.

Precum subdiviziunile se unesc într-o concluzie comună, tot astfel se face și numitorul comun al diviziunilor principale dându-ne în rezultat final concluziunea finală a discursului. Aceasta se predă spre lucrare în partea numită patetic (perorație), trecând dela rațiune la sentiment, dela cap la inimă.

Acestea fiind pretențiile tehnice retorică, vom căuta aici aplicarea aceloră în Predica de pe Munte a Mântuitorului.

Care este deci unitatea de concepție și dispozitivul retoric al acestui „Cuvânt al Impărăției” (Marcu 2, 2)?

Alți misionari divini au vorbit despre Apropierea Impărăției cerești (Mat. 3, 2; 10, 7; și Luca 10, 9).

Dar Domnul și Impăratul, timp de trei ani, propovediește însăși Constituția Imperiului Său. Deci în această acțiune de promulgare a Constituției, predica de pe munte tratează capitolul condițiilor de admitere la cetățenie: îndeplinirea faptelor legii. Enunțarea subiectului este clară și precisă: „N'am venit ca să stric Legea sau Prorocii”... Ci ca să arăt aplicarea aceloră prin fapte, fapte și iarăși fapte. Îndeplinirea Legii și Prorociilor prin fapte se accentuează cu insistență și cu repetiție. (Mat. 5, 6; 5, 18; 6, 1; 6, 2; 7, 12; 7, 21; 7, 23; 7, 24 și 7, 26).

Concepția unitară a Predicei de pe Munte este deci: Certificatul de cetățenie pentru Impărăția cerească, și anume certificatul cel scris cu faptele vieții omului.

Iar diviziunile principale și punctele (subdiviziunile) din mersul ideilor sunt următoarele:

A) Faptele iubirei (Mat. 5, 21—48) și anume:

1. Impăcarea (Mat. 5, 21—26);
2. Castitatea (Mat. 5, 27—30).
3. Căsnicia (Mat. 5, 31—32).
4. Mărturisirea adevărului (Mat. 5, 33—37).
5. Toleranța (Mat. 5, 38—42).
6. Prietenia și
7. Dușmănia

{ Mat. 5, 43—47).

B) Faptele credinței (Mat. 6, 1—34), precum.

1. Milostenia (Mat. 6, 1—4).
2. Rugăciunea (Mat. 6, 5—15).
3. Postul (Mat. 6, 16—18).
4. Tezaurul spiritual (Mat. 6, 19—21).
5. Meditația (Mat. 6, 22—23).
6. Devotamentul (Mat. 6, 24—30).
7. Increderea (Mat. 6, 31—34).

C) Faptele înțelepciunii (Mat. 7, 1—23) adică

1. Autocritica (Mat. 7, 1—5).
2. Discrețiunea (Mat. 7, 6).
3. Inițiativa (Mat. 7, 7—11).
4. Echitatea (Mat. 7, 12).
5. Modestia (Mat. 7, 13—14).
6. Controlul și verificarea (Mat. 7, 15—20).
7. Sinceritatea (Mat. 7, 21—23).

Urmărind cu atențiune executarea acestui dispozitiv retoric, aflăm, că acele trei ramuri principale sunt atât de naturale, încât ele cuprind toate situațiile sau raporturile de activitate omenească grupate în trei diviziuni principale concludente și anume fiind seama de raporturile omului:

- a) față de alții (raporturile sociale);
- b) față de Dumnezeu (raporturile religioase);
- c) față de sine însuși (raporturile esoterice).

Un an de luptă pentru apărarea creștinismului

La 22 Iunie a. c. se împlinește un an de când sângele feciorilor noștri, sângele neamului, se varsă pe câmpiile rusești fără precupețire și cu o sfântă ardore pentru asigurarea viitorului românesc și creștin al țării noastre. Neamul nostru scrie iar pagini de glorie și de abnegație în istoria Europei pentru salvarea ordinii, a culturii și a temelilor ei creștine.

În nădejdea că aceste jertfe își vor aduce roadele lor pentru viitorul creștin al Europei și pentru mărirea țării, rugăm pe Dumnezeu să binecuvinteze mai departe strădania de sânge a neamului.

Nici Dumnezeu, nici conștiința umană care mai păstrează în ea o vibrație de omenie și de răspundere, nu poate lăsa ca pe mormintele celor ce și-au vărsat sângele pentru neam și pentru Hristos, să se înalțe o lume de nedreptate și de anticreștinism. Sângele de martiri și de eroi ai celor mai buni fii ai neamului nu poate fi astfel batjocurit.

INFORMAȚIUNI

Vrednică sărbătoare. Românii ardeleni, și întreaga noastră presă, au sărbătorit în toată cuviința amintirea Memorandului înaintat Vienei, acum sânt 50 de ani, de către cei 300 de ardeleni, în frunte cu membrii comiteului partidului național, cerând dreptate politică în țara noastră. Sărbătorirea în Sibiu s'a făcut, cum am anunțat, în 14 l. c., în sala mare a prefecturii județului, prin o magistrală conferință rostită de dl prof. Dr. I. Moga, conferențiar universitar, care a evocat în entuziasme cuvinte, actul istoric dela 1892. Asistența, în mare număr, în frunte cu I. P. S. Mitropolit Nicolae și P. S. Episcop Vasile al Maramureșului, a subliniat cu dese aplauze expunerea documentată a dlui prof. Moga.

Școala de cântăreți bisericești „D. Cunțan” din Sibiu și-a ținut festivitatea încheerii anului școlar în 10 l. c., în prezența așului profesor și sub președinția pâr. consilier arhiepiscopesc,

Subdiviziunile (punctele) enumerate sub a) sunt încheiate cu fraza: „Ați auzit ce s'a zis...” în privința 1) omucderii; 2) adulterului; 3) divorțului; 4) falsului; 5) talionului; 6) iubirii și 7) urei.

„Dar eu vă zic vouă... să faceți așa și așa. Explicând deci aceste puncte, toată grupa a) se poate numi cu drept cuvânt: grupa explicațiilor aducând concluzia, că suntem obligați a tinde spre desăvârșirea noastră spirituală prin care ne vom asemăna Tatălui Nostru cel ceresc. Prin această comparație se face și trecerea la diviziunea b) a raporturilor noastre față de Dumnezeu.

A doua diviziune descrie cele 7 raporturi de intimitate filială prin care dovedim credința și încrederea față de Dumnezeu, Tatăl-Nostru, care locuiește în fiecare inimă curată. Și propoveduind numele Tatălui timp de trei ani, Domnul și Învățătorul și-a îndeplinit misiunea pământească (Ioan 17, 6).

Chiagul prin care se leagă punctele de sub b) este fraza: „...tu însă...” vei proceda așa și așa, arătându-ne instrucțiunile exacte. Avem aici astfel: grupa instrucțiunilor, cu concluzia, ca să dăm preferință totdeauna preocupărilor spirituale, având Împărăția cerească drept centru de gravitație spirituală.

Dr. Spiridon Cădea. După cântarea câtorva coruri, directorul școlii, pâr. D. Călugăr, a rostit cuvântul cu prilejul sfârșitului de an școlar, accentuând munca și silința depusă de elevi și profesori. Președintele, pâr. Cădea, aduce mulțumiri I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae pentru părinteasca îngrijire purtată școlii, precum și corpului profesoral pentru activitatea rodnică desfășurată în cursul anului; ear absolvenților școlii de cântăreți le dorește cât mai desăvârșit succes în munca ce-i așteaptă în smeritele strane ale bisericuțelor noastre sătești, unde vor ridica glas de laudă către Cel Atotputernic. — Corul școlii, dirijat de pâr. diacon Anafolie Scurtu, a dat răspunsurile, în diferite rânduri, la catedrala mitropolitană și în alte biserici ortodoxe din Sibiu; în timpul din urmă acelaș cor a obținut o reușită deplină în concertul organizat în foliosul zidirii bisericii ortodoxe din suburbiul Lazaret.

Din Valea Jiului. Cercul religios pastoral s'a întrunit de curând în parohia Măleia din protopopiatul Jiului, la care au participat opt preoți. Au rostit cuvântări la acest prilej, pâr. prot. Ion Duma și pâr. Gh. Popa din Bănița. În ultimele zile din Mai și în primele zile din Iunie s'au ținut examenele din religie la toate școlile din Valea Jiului. Cele mai multe examene au fost prezidate de pâr. protopop Ion Duma, ear la câteva școli a fost trimis, ca delegat protopopesc, pâr. T. Moșic. S'au distribuit după examene elevilor merituosi premii de cărți în valoare de câteva mii de lei.

Promovare. P. C. Sa părinte Nicodim Belea a fost promovat licențiat al facultății de teologie din Cernăuți, cu „distincție”. Ostenile desfășurate de P. C. Sa ca pastor în săcușure, la Belini, și chipul exemplar în care și-a îndeplinit mai mulți ani de zile misiunea de director al Școlii de cântăreți bisericești a Episcopiei Clujului, cu sediul la Nușeni, i-au câștigat prețuirea superiorilor. Dela refugiu, este duhovnic al Academiei teologice „Andreiane” din Sibiu.

Adunare generală. Asociația pensionarilor civili din orașul și județul Sibiu, înviată membrii săi să participe la adunarea generală anuală și festivă pentru comemorarea primului deceniu de existență. Adunarea se ține în 24 Iunie 1942, ora 3^{1/2} d. a., în sala prefecturii județului Sibiu.

Pentru respectarea legilor țării și a moralei publice. Se reamintesc

Această concluzie servește totodată și ca trecere la diviziunea c) a raporturilor omului față de sine însuși, adică atitudinea noastră față de omul cel dinlăuntru (Ef. 3, 16) acei raporturi esoterice. Punctele acestei grupe sunt cele 7 imperative categorice:

1) judecarea «eului» propriu; 2) păstrarea cu discreție a sfintelor taine; 3) curajul inițiativei personale; 4) atitudinea echilabilă reflexă; 5) umilința modestiei; 6) probațiunea tuturor ideilor și a gândurilor controlate și verificate prin fapte, și în sfârșit 7) perfecta consonanță a faptei cu vorba, deci sinceritatea.

Văzând toate aceste momente de tehnică retorică executate cu atâta desăvârșire în Predica de pe Munte, se naște întrebarea:

Care este regula retorică cea mai modernă pe care să nu o găsim aplicată în mod impecabil de către Vorbitorul Divin? Căci până și extensiunea corpului retoric al discursului prezintă proporția de $\frac{1}{2}$, față de total, ca cea mai armonioasă măsură.

Iar acum, după dovezile tehnice, să ascultăm și faptele istorice și anume:

1. Nicio legătură istorică omenească nu există între disciplina științei și artei oratorice moderne și între Predica de pe

unele prevederi legale, precum și măsurile ce autoritatea va fi nevoită să le ia contra celor ce proferă injurături, bat animale, sau sîrîcă vehiculele spre a le sustrage dela rechiziții. Cei vinovați că au proferat injurături în public, vor fi arestați de organele polițienești. Pedepsa: 1—6 luni închisoare corecțională și amendă dela 5 mii până la 20 mii de lei. Cărușii și toți ceie împovărează prea mult animalele și le bat, se pedepesc cu 5—15 zile închisoare și amendă dela 500—1000 lei. S'a ordonat organelor de poliție și jandarmeriei spre a veghea la stricta aplicare a dispozițiilor acestora.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă în 21 Iunie 1942, servesc: Prot. cons. Ieronim Grovu, Aurel Nanu și Mih. Neagu; diaconii: Ioan Circov și Dr. Nicolae Balca. Predică: Prot. Aurel Nanu, La Oastea Domnului după masă la ora 4 predică: Pr. I. Munteanu.

CARTI ȘI REVISTE

Viața ilustrată, revista clujană de familie, a apărut pe luna lui Iunie 1942, cu lucrări semnate de: V. Sămărtineanu, prot. Ion Goron, Dr. I. Pașca, L. Bologa și s. a. Afară de articole în proză și versuri, revista aduce interesante cronici literare și economice, și actualități, cu numeroase ilustrații, după tablouri de Grigorescu, Luchian, Aman și s. a. Abonamentul pentru România: 450 lei pe an.

Nr. 6786—1942

1—1

Concurs

Pentru întregirea alor două posturi de impiegati fără gradații la Consiliul arhiepiscopesc din Sibiu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Pentru fiecare post salariul este de 6000 lei lunar.

Cel care dorește să ocupe aceste posturi, vor înainta în termen, Consiliului arhiepiscopesc ort. rom. din Sibiu, cerere însoțită de actele legale. Candidații trebuie să fie de confesiune ortodoxă.

Sibiu, la 12 Iunie 1942.

Consiliul Arhiepiscopesc

Citiți, sprijiniți și răspândiți ziarul

Telegraful Român

Munte a Mântuitorului. Ambele fapte sunt absolut separate în loc și timp. Nici retorica nu s'a construit din Predica de pe Munte și nici această cuvântare nu s'a făcut după cărțile moderne de retorică.

Și totuși concluziunea este desăvârșită: dova revelației divine.

2. Scriitorul Predicii de pe Munte Sf. Ev. Matei n'a fost nici orator, nici retor, și nici stenograf parlamentar. El n'a scris această predică nici din memoria proaspătă a celor auzite, ci după dovezile istorice cam la 40 ani după faptul petrecut pe muntele Hatter Corn.

Dat fiind autenticitatea Evangheliei dela Matei dovedită ca fapt istoric, perfecțiunea retorică a Predicii de pe Munte se proiectează dela o distanță de 20 secole pe ecranul unei științe moderne, servind drept al doilea criteriu de recunoaștere a revelației divine.

Există și un al treilea moment revelator, care însă rămâne la aprecierea cetitorului pentru momentele sale de meditație, când se va gândi, că niciunul dintre celebrii oratori ai Bisericii creștine n'a observat perfecțiunea retorică a „Cuvântului intrupat”. Este momentul când omileica și ermeneutica vor ajunge ca să bea și ele din apa cea vie a retoricei Domnului.

Vasile Vlaicu

Bibliografie utilizată:
M. T. Cicero „De oratore”.
M. F. Quintilianus: „Institutio oratoriae”.
Migne. Eloquence sacrée si allehe.

Ad. Nr. 115/1942

(42) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a Măceu, din protopopiatul Hațeg, județul Hunedoara, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salariul dela Stat, după pregătirea candidatului.

2. Chiria, până la clădirea caselor parohiale, cade în sarcina parohiei.

3. Sesiune parohială 2 jug. fână și 1 jug. cimitir.

4. Câte 2 măsuri (à 30 litri) porumb nesfărâmat de fiecare casă, minus 40 case pentru cantor și crâznic.

5. Câte una zi de lucru (clacă) de fiecare casă, minus cele 40 case rezervate personalului ajutător.

6. Venitele stolare uzitate în protopopiat.

Cereri de concurs, însoțite de autorizațiunea de candidare dela P. V. Consiliu Arhiepiscopesc, și celelalte acte prevăzute în Regulament, se vor înainta oficiului protopopesc în termenul indicat.

Candidații se vor prezenta în parohie — cu încuviințarea oficiului protopopesc — într-o Duminecă sau sârbătoare, pentru a să fie cunoscuți de credincioși.

Hațeg, la 7 Mai 1942.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu Consiliul parohial.

Ieronim Ciocan
protopop

Nr. 137—1942.

(48) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor din clasa III, Godinești cu filia Petrești și parohia Băgara, din protopopiatul Ilia, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu aceste posturi:

1. Salariu dela stat;

2. Adău, câte 20 litri porumb sau grâu dela fiecare casă, în Godinești circa 150.—, în Băgara circa 100 case;

3. Stola uzitată în protopopiat;

4. Fânul din Cimitire;

5. În Godinești și Băgara, până la construirea unei case parohiale, parohiile se vor îngriji de locuință (una cameră, bucătărie și cămară).

Concurenții vor înainta actele în termen oficiului protopopesc din Ilia, împreună cu binecuvântarea de candidare, și cu avizul nostru se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

În înțelegere cu Consiliile parohiale respective.

Ilia, la 18 Mai 1942.

Oficiul protopopesc.

Iuliu Josan
protopop

Nr. 395—1942 Prot.

(47) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a Râșnor, protopopiatul Jiu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele acestui post sunt:

1. Salariul dela stat.

2. Sesiunea parohială: 2^{3/4} jugăre pământ arabil, două cimitire, și dreptul la lemne de foc din compozesorat, conform exploatării admise de organele silvice.

3. Câte două mierzde de cucuruz nesfărâmat dela $\frac{2}{3}$ ale familiilor din parohie.

4. O zi de lucru la an dela $\frac{2}{3}$ ale familiilor din parohie.

5. Locuință în casa parohială.

6. Stola obișnuită în parohiile din protopopiat.

Cereri de concurs, cu toate documentele prevăzute de lege și cu încuviințarea I. P. S. S. Arhiepiscopului, se vor înainta în termen Oficiului protopopesc ort. rom. Jiu, — Petroșani, — iar candidații se vor prezenta, cu prealabila aprobare a subsemnatului, într-o Duminecă sau sârbătoare, la biserică, pentru a sluji, cânta și predica, făcând cunoștință cu credincioșii.

Oficiul protopopesc ort. rom. Jiu—Petroșani în înțelegere cu consiliul parohial. Petroșani, 3 Iunie 1942.

Ioan Duma
protopop